# Ändring av skötselplanen för Listershuvuds naturreservat i Sölvesborgs kommun

## Fastställelse av skötselplan

Länsstyrelsen fastställer, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm, att ändringar och tillägg enligt nedan ska göras i av Länsstyrelsen fastställd skötselplan för Listershuvuds naturreservat 1993-09-20, dnr 231-3338-93. Ändringar och tillägg är markerade med kursiv stil.

**Kapitel 4.1 ”Allmän målsättning med skötseln”** (sidan 6):

- **Underrubrik ”Måldiskussion”**:
  Första stycket ändras till följande: *Sannolikt har skogen vid bergens sluttningar varit ganska lite påverkad av modernt skogsbruk. Området har dock en hävdhistorik som utmark och de artrika, ädellövdominerade skogarna har under lång tid använts som ved- och virkesförråd samt för extensivt bete och tillfälliga uppodlingar.*
  Sista meningen i andra stycket (som handlar om skogsmarkerna): ”Det är av stort vetenskapligt intresse att se hur utvecklingen fortskrider när förloppet får ske ostört av människan” styrks och ersätts med: *För att områdets höga naturvärden ska bevaras och vidareutvecklas behövs fortlöpande lågintensiva störningar, i form av naturvårdsinriktad skötsel som exempelvis luckhuggningar, friställning, röjning, veteraniseringar och extensivt bete.*

**Kapitel 4.2 ”Generella riktlinjer”** (sidorna 6-7):

- Första stycket, första meningen ”Av naturreservatets ädellövskog på totalt ca 350 ha skall så stor del som möjligt lämnas till fri utveckling” stryks och ersätts med: *Naturreservatets ädellövskogar bevaras och vidareutvecklas i huvudsak genom intern dynamik, med naturliga processer som självföryngring, åldrande och avdöende, men med inslag av naturvårdsinriktad skötsel vid behov, för att bevara och vidareutveckla ett varierat och olikåldrigt träd- och buskskikt med mosaiker av mer ljusöppna och tätare partier. Extensivt bete kan ske.*
  Första stycket, fjärde meningen ”Vissa naturskogsartade lövskogsområden som ingår i befintliga eller planerade betesfållor skall lämnas utan skogliga åtgärder eller andra betesfrämjande röjningar” stryks.

I slutet av första stycket läggs följande meningar till: *Brynzoner i öppna marker eller mellan öppna marker och skogsmarker ska bevaras och underhållas samt vid behov restaureras eller förstärkas. Holkar eller andra boplatskonstruktioner för exempelvis fåglar, fladdermöss och vedinsekter kan vid behov sättas upp, för att gynna naturreservatets naturligt hemmahörande djurliv. Invasiva arter eller andra främmande arter som finns inom naturreservatet och som utgör ett hot mot naturreservatets bevarandevärden övervakas och bekämpas på lämpligt sätt.*

- **Underrubrik 4.2.1 ”Områden med fri utveckling”**:
  Underrubriken ändras till *Ädellövsdominerade skogar med begränsad skötsel.*
  Texten i stycket under stryks och ersätts med *Ett bok-, ek- och avenbokdominerat skogsområde (skötselområde 1) med naturvårdsinriktad skötsel vid behov, för att bevara och vidareutveckla ett varierat och olikåldrigt träd- och buskskikt med växlingar mellan mer ljusöppna och tätare partier.*

- **Underrubrik 4.2.2 ”Lövskogsskötsel”**:
  Sista meningen i stycket ”Lövskog som ägs av staten, och som inte ligger inom betesmark, skall lämnas till fri utveckling.” stryks.

**Kapitel 4.3 ”Detaljbeskrivning och åtgärder”** (sidorna 7–14):

- Punktlistan: ”1. Orörd naturskog” ändras till *Ädellövsdominerade skogar med begränsad skötsel.*

- **Underrubrik 1 ”Orörd naturskog”**:
  Rubriken ändras till *Ädellövsdominerade skogar med begränsad skötsel.*
  Mål. Första tre meningarna: ”Orörd skog. Området skall få utvecklas fritt. (Se målsättningsdiskussion sid 6)” stryks och ersätts med *Bevara och vidareutveckla mosaikartade ädellövdominerade skogar med höga naturvärden och naturligt förekommande biologisk mångfald. Extensivt bete kan ske.*
  Åtgärd: ”Inga, utom röjning vid stigar och torrängsgläntor” stryks och ersätts med *Naturvårdsinriktad skötsel vid behov, för att bevara och vidareutveckla ett varierat och olikåldrigt träd- och buskskikt med mosaiker av mer ljusöppna och tätare partier.*

- **Underrubrik 2 ”Övrig lövskog”**:
  Inledande stycket under rubriken: Texten i stycket stryks och ersätts med *Mosaikartade ädellövdominerade skogar med höga naturvärden och naturligt förekommande biologiska mångfald bevaras och vidareutvecklas. Naturvårdsinriktad skötsel sker vid behov. Bete kan ske.*
  Skötselområde 2:3, Mål: Sista meningen ”Eventuella avverkningar bör endast ske invid den väg som genomkorsar området” stryks.

Skötselområde 2:4: Sist under ”Beskrivning” läggs följande mening till: *Lättare skogliga åtgärder, t.ex. försiktig gallring eller plockhuggning av ved för husbehov, får ske efter tillstånd från Länsstyrelsen.*

- **Underrubrik 5 ”Befintliga betesmarker”**:
  Skötselområde 5.1, Mål: Sista meningen ”Bokskogen skall lämnas orörd av skogliga åtgärder” stryks och ersätts med *Bokskogspartiet är varierat och olikåldrigt, med växlingar mellan mer ljusöppna och tätare partier.*

- **Underrubrik 6 ”Betesmark som skall restaureras”**:
  Skötselområde 6.1, Mål: Sista meningen ”Lövskogspartiet lämnas utan skogliga åtgärder” stryks och ersätts med *Lövskogspartiet är varierat och olikåldrigt, med växlingar mellan mer ljusöppna och tätare partier.*

- **Underrubrik 7 ”Övriga igenväxande betesmarker”**:
  Skötselområde 7.3, Åtgärder: ”Gallring” stryks och ersätts med *Naturvårdsinriktad skötsel vid behov.*
  Skötselområde 7.4, Åtgärder: ”Inga, alternativt uppsättning av stängsel och bete” ändras till *Naturvårdsinriktad skötsel vid behov. Bete och underhåll av stängsel.*
  Skötselområde 7.6: Under ”Mål” stryks ”Orörd lövskog, som dock kan betas” och ersätts med *Varierad och olikåldrig ädellövskog, med växlingar mellan mer ljusöppna och tätare partier. Kan betas.* Sist under ”Underhållsåtgärd” läggs *Naturvårdsinriktad skötsel vid behov* till.

- **Underrubrik 8 ”Kärr”**:
  Åtgärder: ”Inga” stryks och ersätts med *Naturvårdsinriktad skötsel vid behov. Kan betas.*

## Redogörelse för ärendet

Listershuvuds naturreservat ingår i bokskogsprojektet Life´s a Beech, som pågår under åren 2025–2030 och som finansieras med medel från EU:s fond för klimat- och miljöarbete. Målet med projektet är att utveckla naturvärden knutna till bokskog, genom att bland annat skapa luckor för att få in ljus i skogen, öka variationen i ålders- och trädslagsfördelning samt att skapa död ved genom veteranisering.

Listershuvuds naturreservat utgörs av tidigare utmarker och dagens naturvärden har bevarats/uppkommit i mosaikartade och till stora delar ganska ljusöppna skogar, som har brukats genom exempelvis utmarksbete, ved- och virkesuttag, skottskogsbruk och tillfälliga små uppodlingar. Enligt naturreservatets skötselplan från år 1993 ska dock de ädellövdominerade skogarna i huvudsak lämnas för fri utveckling, vilket nämns i såväl ”Måldiskussion” och ”Generella riktlinjer” som i

berörda skötselområden. Detta är ett förlegat sätt att se på bevarande och utveckling av ädellövnaturvärden, som vi idag vet missgynnar/hotar naturmiljöernas bevarandevärden. Skogarna tätnar och blir mörkare och kallare, äldre vidkroniga träd dör i förtid och variationen i ålder och trädslagsfördelning blir sämre. Enligt en fastställelse av ändring av skötselplan år 2014 tilläts punktinsatser för att gynna enstaka vidkroniga ekar i skötselområde 2.4 och vid en fastställelse av ändring av skötselplan år 2017 tilläts punktvisa röjningar kring trängda, vidkroniga äldre ekar inom skötselområde 1. Dessa ändringar är dock inte tillräckliga för ädellövskogarna som helhet. Genom att ändra den huvudsaklig skötselinriktningen till intern dynamik, med möjlighet till generella riktade skötselåtgärder som luckupptagning, röjning av igenväxningsvegetation och oönskade trädslag, friställning av efterträdare till gamla träd samt veteranisering kan ädellövskogarnas naturvärden bevaras. Skötselplaneändringar som möjliggör detta behövs därför.

Såväl beslut som skötselplan för Listershuvuds naturreservat behöver uppdateras, men det är ett omfattande arbete. Genom Life´s a Beech finns nu goda möjligheter att ta ett samlat grepp om Listershuvuds ädellövskogsvärden. Åtgärder inom projektet behöver dock komma igång, och för att möjliggöra det görs nu först en ändring av befintlig skötselplan. Sedan är målsättningen att snarast möjligt arbeta fram ett mer tidsenligt syfte med tillhörande reservatsföreskrifter samt en ny skötselplan.

Syftet med Listershuvuds naturreservat är dels att skydda och vårda ett från främst geologisk och biologisk-ekologisk synpunkt särskilt värdefullt område, som också har betydande kulturhistoriska värden, dels att trygga tillgången till ett för friluftslivet betydelsefullt strövområde.

Naturreservats landområden omfattas av Natura 2000 enligt habitatdirektivet, Listershuvud SE0410012. Skogarna är klassade som näringsfattig bokskog (9110), näringsrik bokskog (9130), näringsrik ekskog (9160) och näringsfattig ekskog (9190).

Naturreservatet ägs till största delen av staten, främst genom Naturvårdsverket. Av reservatets totalareal på 617 hektar ägs 23 hektar av privatpersoner. Förslaget om ändring i skötselplanen skickades på remiss i början av november 2026, med sista svarsdatum 7 december 2026.

## Motivering

Att reservatets ädellövdominerade skogar i huvudsak ska lämnas för fri utveckling, med motiveringen att ”Det är av stort vetenskapligt intresse att se hur utvecklingen fortskrider när förloppet får ske ostört av människan”, är inte förenligt med nutida ekologiska kunskaper gällande bevarande och utveckling av

ädellövskogars naturvärden. Denna förvaltningsinriktning hotar reservatets syfte att skydda och vårda ett från biologisk-ekologisk synpunkt särskilt värdefullt område och naturvärden går i och med detta förlorade. Enligt Länsstyrelsens bedömning kommer de här föreslagna ändringarna gällande skötselåtgärder i reservatets skogar inte påverka naturvärdena negativt, utan kommer istället att vara positiva för biologisk mångfald, inte minst för de arter som är beroende av mosaikartade skogar, gamla träd och död ved. De föreslagna ändringarna bidrar därmed till att främja ett gynnsamt tillstånd i reservatets ädellövskogar.

Ändringarna och tilläggen i skötselplanen är förenliga med reservatets syfte och föreskrifter samt med Natura 2000. Den bör därför ändras så att de önskade åtgärderna kan genomföras.

## Bilagor

1. Utdrag ur skötselplan för naturreservatet Listershuvud i Sölvesborgs kommun, med skötselplanekarta, fastställd 1993-09-20 (dnr 231-3338-93)

## Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur Länsstyrelsen hanterar personuppgifter hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd